

Sygn. akt IV CSK 558/13

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z powództwa R. B.
przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Spraw Wewnętrznych, Komendantowi
Wojewódzkiemu Policji w [...] i Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego
o zadośćuczynienie i odszkodowanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 13 marca 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 11 kwietnia 2013 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2013r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację powoda od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo o zasądzenie od Skarbu Państwa kwoty 106 000 zł. tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej PRL, których bezprawne działania dyskredytujące powoda wobec potencjalnych pracodawców, uniemożliwiły mu podjęcia zatrudnienia w okresie od 19 grudnia 1981 r. do 5 marca 1984 r. i od 17 lutego 1985 r. do 6 maja 1985 r.

Sądy obu instancji stwierdziły, że w świetle art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie kodeksu cywilnego i niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692 – dalej: „ustawa nowelizująca”), odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkodę powoda opiera się na art. 417 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie wystąpienia zdarzeń powodujących szkodę, a więc we wskazanym wyżej okresie oraz na art. 448 k.c. w brzmieniu obowiązującym przed jego zmianą dokonaną na podstawie ustawy z dnia 23 sierpnia 1996 r. o zmianie kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 114, poz. 542). Uznały jednak, że roszczenie to uległo przedawnieniu zgodnie z art. 442 k.c., w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 16 lutego 2007r. o zmianie kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 80, poz. 538). Stwierdziły, że ponieważ bieg przedawnienia rozpoczął się w 1985 r., gdy z powodu warunków ustrojowych, które można uznać za siłę wyższą, powód nie mógł skutecznie dochodzić tych roszczeń, należy przyjąć zawieszenie biegu terminu przedawnienia na podstawie art. 121 pkt.4 k.c. w okresie do dnia 31 grudnia 1989 r. i ponowne rozpoczęcie jego biegu w dniu 1 stycznia 1990 r. Przyjmując 10-letni termin przedawnienia stwierdziły, że roszczenie to przedawniło się w dniu 1 stycznia 2000 r., zaś powód wytoczył powództwo ponad dziesięć lat później, w dniu 15 lipca 2010 r. Z uwagi na to, że powód nie uzasadnił przekonująco przyczyny nie wystąpienia z roszczeniem przez dwadzieścia lat po ustaniu przeszkód, które uniemożliwiały mu skuteczne jego dochodzenie, Sądy uznały, że nie ma podstaw do nieuwzględnienia zgłoszonego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia jako sprzecznego z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.).

W skardze kasacyjnej - opartej na zarzutach naruszenia art. 417¹ w zw. z art. 3 k.c. i w zw. z art. 5 ustawy nowelizującej oraz w zw. z art. 417 k.c. a także naruszenia art. 124 § 1 w zw. z art. 417¹ § 1 w zw. z art. 417 § 1 k.c. (ewentualnie art. 121 pkt.4 w zw. z art. 417¹ w zw. z art. 417 k.c.) – powód, jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt. 1 i 4 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania prowadzi do oceny, że powód nie wykazał istnienia przesłanek przedsądu, na które się powołał.

Istotne zagadnienia prawne, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., to zagadnienia powstałe na tle określonych przepisów prawa, o istotnym, poważnym i uniwersalnym charakterze, wywołujące kontrowersje i rozbieżne oceny prawne, nie rozstrzygnięte do tej pory przez Sąd Najwyższy, którego rozwiązanie przez ten Sąd jest konieczne do prawidłowego rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy oraz dla rozwoju judykatury (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r. II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11, z dnia 7 czerwca 2005 r. V CSK 3/05 i z dnia 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.).

Zagadnienia przedstawione przez powoda nie mają takiego charakteru, bowiem Sąd Najwyższy już wielokrotnie wypowiadał się w przedmiocie zastosowania przepisów art. 417 i art. 417¹ k.c. do zdarzeń i stanów prawnych mających miejsce przed nowelizacją tych przepisów jak również przed wejściem w życie Konstytucji RP. Wielokrotnie też dokonywał wykładni art. 5 ustawy nowelizującej w tym zakresie (porównaj między innymi uchwałę całej Izby Cywilnej z dnia 31 marca 2011 r. III CZP 112/10, OSNC 2011/7-8/75 oraz wyroki z dnia 15 października 2009 r. I CSK 66/09, z dnia 12 lutego 2010 r. I CSK 328/09 i z dnia 8 lipca 2011 r. IV CSK 67/10, niepubl.). Z orzeczeń tych jednoznacznie wynika, że do szkody powstałej w wyniku czynu niedozwolonego stosuje się przepisy obowiązujące w chwili jego popełnienia, niezależnie od tego kiedy nastąpiło stwierdzenie, że określone działanie było czynem niedozwolonym, ani niezależnie od tego, kiedy wystąpiła szkoda, co przesądza o tym, iż do szkody dochodzonej

w sprawie mają zastosowanie przepisy art. 417 i art. 448 k.c., w brzmieniu obowiązującym w dacie popełnienia czynu niedozwolonego, a nie art. 417¹ § 1 k.c.

Podobnie nie ulega wątpliwości, na gruncie orzecznictwa Sądu Najwyższego (porównaj między innymi wyrok z dnia 8 sierpnia 2012 r. I CK 29/12, niepubl.), że te same zasady obowiązują w odniesieniu do odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną stosowaniem przepisów dekretu o stanie wojennym z 13 grudnia 1981 r.

Również trzecie pytanie nie ma charakteru budzącego poważne wątpliwości zagadnienia prawnego, gdyż pośrednio odpowiadają na nie wskazane wyżej orzeczenia, a skarżący nie przedstawił istotnych argumentów, które pozwalałyby na przyjęcie, że o początku biegu terminu przedawnienia decyduje wydanie przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenie o sprzeczności z Konstytucją określonego aktu prawnego albo że wydanie takiego orzeczenia prowadzi do zawieszenia biegu przedawnienia.

Nie zostało też wykazane, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli w sprawie doszło do kwalifikowanego, oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy i gdy w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (porównaj między innymi postanowienia z dnia 8 marca 2002 r. I PKN 34/01, OSNP 2004/6/100 i z dnia 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004/49). W świetle tej definicji, skarżący nie może twierdzić, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona i jednocześnie wskazywać, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, gdyż jeśli rzeczywiście takie zagadnienia występują, to naruszenie prawa przez Sąd nie może mieć charakteru elementarnego i rażącego, a zatem skarga kasacyjna nie może być oczywiście uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie oddalenie powództwa nastąpiło z powodu przedawnienia roszczenia i braku podstaw do uznania zarzutu przedawnienia za sprzeczny z zasadami współżycia społecznego w sytuacji, gdy powód wystąpił z roszczeniem po upływie 25 lat od zdarzenia będącego czynem niedozwolonym

i ponad 10 lat po upływie terminu przedawnienia, nie wskazując uzasadnionych przyczyn tak długiej zwłoki. Ponieważ skarga kasacyjna nie zawiera zarzutu naruszenia art. 442 k.c. ani art. 5 k.c., spod kontroli Sądu Najwyższego w ogóle uchyla się kwestia prawidłowości lub nie stanowiska Sądu w tym przedmiocie, a tym samym twierdzenia skarżącego o niesprawiedliwości wyroku jako „uchylającego skutki naruszenia praw człowieka wobec osoby aktywnie walczącej o byt niepodległego Państwa Polskiego, pokrzywdzonej działaniami władzy komunistycznej”.

Z tych wszystkich przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu.

Na podstawie art. 102 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy nie obciążył powoda kosztami postępowania kasacyjnego, o których zasądzenie wносиła strona pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną, biorąc pod uwagę jego trudną sytuację materialną i życiową oraz charakter roszczenia i okoliczności sprawy.

[aw]

es